

Scenă din *Cântăreața cheală* de Eugen Ionescu

Foto: Adriana GRAND

Nicolae PRELIPCEANU

Liber la Ionescu. în românește!

S-a dat liber la Ionescu în românește! E un pas înainte față de anul trecut când a trebuit să vedem spectacole în alte limbi, pentru că nu era voie în limba română. Teatrul de Comedie este primul din capitală unde, după multă vreme, pune în scenă ceva Victor Ioan Frunză, cu care ne obișnuiserăm pe la Baia Mare sau Brăila. E drept, Bucureștiul e pe axă. Spectacolul coupé cu ***Cântăreața cheală*** și ***Lecția*** are un ce comun: și prima parte și a doua se termină cu o crimă. Dacă alți regizori îi încremenesc pe cei din *Cântăreața cheală* la final, Victor Ioan Frunză a ales să-i încremenească de tot: Menajera ia pușca și îi împușcă pe toți. Cu excepția, firește, a *Căpitanului de pompieri*. Așa cum știm din texte, și în *Lecția*, profesorul își împușcă elevii, patruzeci de bucăți, ca să zic așa, cu cea pe care o vedem, care sunt îngrămădite, aflăm la final, în pivnița locuinței ciudatului personaj.

Dar să le luăm pe rând. *Cântăreața cheală* e concepută într-un baroc spre kitsch, așa cum sunt și personajele piesei lui Ionescu, cu cămin stil englezesc, statuete și alte obiecte fără folosință imperativă, care umplu golul din jurul acestor personaje, goale, în schimb, ele pe dinăuntru. Virginia Mirea, în *dna Smith*, are aerul fals și afectat al persoanelor care rostesc frazele din lecțiile de limbi străine de la televizor (să nu uităm că și asta e o lecție la origine, *Englezește fără profesor*), parcă e coborâtă de pe ecranul cu care se deschide spectacolul. În schimb, partenerul ei, Florin Dobrovici, e plictisit la început, dar până la urmă îl antrenează consoarta în agitația fără suport real, care-i cuprinde pe toți, mai ales după apariția perechii Martin și, finalmente, a căpitanului de pompieri. Celebru dialog între soții Martin, cel cu „vai, domnule, ce bizar și ce coincidență!”, este interpretat admirabil de George Costin și Mirela Zeța. Regizorul l-a pus pe Bogdan Cotleț să se schimbe în fața

publicului, devenind menajera Mary, subliniind astfel faptul că totul nu e decât o piesă în piesă, o prelungire a lecției de engleză proiectate în primele secunde ale spectacolului. De un comic bine temperat de data asta e și prezența lui Dragoș Huluba, în Căpitanul de pompieri. Acest cuplu de actori comici redevabili ai Comediei, Bodgan Cotleț și Dragoș Huluba, își face rolurile cu succes și de data aceasta. Spectacolul este ritmat de comice intonări ale imnului britanic, prilej pentru cei de pe scenă de a sta smirnă, în picioare. Și alte asemenea giumbușlucuri care măresc aria de cuprindere a absurdului ionescian.

Lecția l-a pus în valoare încă o dată, dezvăluind și fețele nevăzute în *Cântăreța*..., pe acest actor excelent care este George Costin, de altfel interpret al unor roluri grele și în alte spectacole ale lui Victor Ioan Frunză, cum ar fi *Faust*, *Caligula* sau *Deșteptarea primăverii*. În rolul *Profesorului*, însă, George Costin are de jucat altceva. Și o face cu brio. Evoluția personajului său de la politețea inițială la nebunia finală e foarte bine gradată, iar actorul urcă toate treptele cu abilitate și talent. Partenera sa, Andreea Samson, *Eleva* în spectacol, face și ea un rol bun și se reține. E veselă și sigură pe sine la început și tot mai nesigură, până la durerea de dinți finală și prăbușirea, încă înainte de a o ucide profesorul, ceea ce pare o simplă formalitate după cele de pe scenă, când ea fusese distrusă de metodele tot mai acute ale profesorului nebun. Parodia învățământului și a maniei diplomelor e adâncită, așa cum îi stă bine unui text absurd, până la... absurd. Teza este, oricum, cea cunoscută: că orice învățare e o tentativă de omor a omului pur, a copilului. Iar dacă vrei „doctoratul total” sau măcar pe cel „parțial”, înseamnă că vrei să fii ucis, și nu neapărat softly, ca-n cântecul unei alte generații, deja aproape străine nouă. Spectacolul, și în a doua sa parte, este foarte corect echilibrat, absurdul e ritmat de aparițiile menajerei: același Bogdan Cotleț, care-și continuă performanțele din prima parte, *Cântăreța*... Ca-n multe spectacole ale lui Victor Ioan Frunză, un rol important îl joacă scenografia și costumele gândite și create, cu fantezie și gust, de Adriana Grand. Totul, și din această direcție, pentru a accentua atmosfera de kitsch și absurd.

Iar pe sub cele ce se văd circulă un flux comun, al absurdului, ca și cum *Cântăreța* ar fi numai o introducere într-o lume absurdă, în care se progresează pe urmă substanțial, cu teoria învățării-crimă. O fi teatrul absurd sau chiar lumea? Aceasta pare a fi întrebarea după ce vezi spectacolul lui Victor Ioan Frunză, una dintre cele mai bune performanțe ale Teatrului de Comedie.

Crenguța MANEA

„Lecția” de la Comedie

Pentru că unul dintre momentele de glorie ale Teatrului de Comedie a fost prezența la Teatrul Națiunilor, Paris, în 1963, cu spectacolele *Rinocerii* de Eugène Ionesco, regia Lucian Giurchescu, și *Troilus și Cresida* de Shakespeare, regia David Esrig (teatrul obținând atunci Premiul pentru cea mai bună participare națională), după '90, a existat preocuparea ca în repertoriul teatrului să existe, cu o anume continuitate, montări după textele lui Ionesco; la mijlocul anilor '90, a avut loc chiar și o nouă versiune scenică *Troilus și Cresida*, regia Dragoș Galgoțiu, spectacol destul de contestat în epocă.

Cea mai recentă premieră a Teatrului de Comedie, spectacolul-coupé *Cântăreța cheală* și *Lecția*, prima colaborare a lui Victor Ioan Frunză cu această trupă, este o proiectare a viziunii regizorului asupra „ediției Théâtre de La Huchette” (de altfel, punere în scenă menționată și în caietul de sală) care a făcut istorie teatrală cu reprezentarea, aproape neîntreruptă până astăzi, a spectacolului.